

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in pramnikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravniki prostori:
2637 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXXIV. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1932, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 28. AVGUSTA (AUGUST 28), 1942 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 171

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Nova ameriška zmagava v bitki z Japonci

Japonska bojna mornarica pognana v beg. Rusi vrgli Nemce nazaj na dveh frontah. Ameriški letalci bombardirali nemške ladjedelnice v Rotterdamu. Kitajci napadajo japonske letalske baze. Novozelandske čete zdobile italijansko divizijo na egiptski fronti

Washington, D. C., 28. avg. — Amerika je izvojevala drugo zmagavo pri Solomonovih otokih in pognala izote japonske bojne mornarice iz vodovja pri teh otokih, pravi uradno poročilo. Japonci so utrpeli velike izgube v bitki.

Iz uradnega poročila je razvidno, da so bile vojne operacije, ki so se pričele pred tremi tedni, zaključene z ameriško zmagavo. Ameriški pomorščaki drže pozicije na Solomonovih otokih, katere so zasedli.

Moskva, 28. avg. — Ruske čete so vrgle Nemce nazaj na fronti pri Stalingradu in prizadrale so vrstniku ogromne izgube, se glasi komunikacije vrhovnega poveljstva. Nemški napadi s tanki so bili odbiti.

Druga vest pravi, da so Rusi reokupirali več mest in vasi na fronti pri Rževu v ofenzivi, ki se je pričela pred šestnajstimi dnevi. Poveljnik ruske oborožene sile na tej fronti je general Žukov.

London, 28. avg. — Ameriške "leteče trdnjave" so bombardirale nemške ladjedelnice v Rotterdamu, poroča ameriško poveljstvo. Bombe, ki so jih vrgle, so porušile več naprav in zanesle požare.

Melbourne, Avstralija, 27. avg. — Japonske čete so se izkrcale na južnovzhodnem koncu Nove Gvineje, poroča glavni stan generala Douglasa MacArthurja, vrhovnega poveljnika zavezniške oborožene sile. To ozemlje je oddaljeno okrog 500 milj od avstralske celine in 240 milj od Port Moresbyja, zavezniške mornarične baze.

Japonske vojaške čete so pripeljali konvoji. Zavezniški letalci so jih napadli z bombami. Ena križarka in dva transporta so bombe potopile, tri druge ladje pa poškodovale. Letalci so bombardirali tudi japonsko letališče pri Buni, 200 milj severozapadno od Milnskega zaliva ob severnem obrežju Nove Gvineje.

Drugi roji bojnih letal so istočasno napadli Dilli, japonsko letalsko bazo na otoku Timor. Bombe so porušile več militarnih naprav in zanele požare.

Washington, D. C., 27. avg. — Del japonske oborožene sile, ki je izvršila protinapade na Solomonove otoke, je bil razpršen in pognan v beg, pravi mornarični department. Najmanj trinajst japonskih ladij je bilo poškodovanih in 33 bojnih letal uničenih.

Divja bitka na morju in v zraku, ki se je pričela zadnje nedelje, se nadaljuje. Ameriški bombniki so napadli japonsko bojno mornarico in jo pognali proč od otoka Guadalcanal v Solomonovih otokih. Guadalcanal je oddaljen 930 milj od Avstralije.

Mornarični department je naznanil izgubo dveh zavezniških parnikov. Enega je osiščena podmornica potopila v zapadnem delu Atlantika, drugega pa na Karibskem morju.

Cuniking, Kitajska, 27. avg. — Kitajske čete naskakujejo Kuban, glavno japonsko letalsko bazo v centralni Kitajski, pravi uradno poročilo. Mesto je v pla-menih.

Kitajci so reokupirali Tung-siang, 37 milj južnovzhodno od Nancanga, važnega železniškega križišča, kjer je zbrana japonska armada okrog 50.000 mož.

Premier Fraser pri Rooseveltu

Diskuzija o vojnem položaju na Pacifiku

Washington, D. C., 27. avg. — Peter Fraser, predsednik novozelandske vlade, je včeraj dospel v to mesto in takoj odšel v Belo hišo na razgovor z Rooseveltom. V tej je ostal kot predsednikov gost.

S Fraserjem je dospel v Washington general Patrick J. Hurley, ameriški poslanik v Novi Zelandiji. Oba sta dospela v Ameriko z letalom. Na letališču so Frasersja sprejeli in pozdravili državni tajnik Cordell Hull, novozelandski poslanik Walter Nash in britski poslanik lord Halifax.

To je bil prvi sestanek med Fraserjem in Rooseveltom od septembra preteklega leta, ko se je premier ustavlil v Washingtonu na svoji poti v London. Pričakuje se, da bo Fraser ostal v Washingtonu deset dni in v tem času razpravjal z Rooseveltom in drugimi ameriški voditelji o vojnem položaju na Pacifiku. Naznanjeno je bilo, da bosta prišla v Ameriko tudi John Curtin in Jan C. Smuts, premierja Avstralije in Južnoafriške unije.

Dva bundovca obtožena v New Yorku

Članica nacističke organizacije obsojena

New York, 27. avg. — Federalna veleporota, ki preiskuje aktivnosti članov Nemško-ameriškega bunda, nacističke organizacije, je obtožila dva vodilna bundovca. To sta Fritz Streuer iz Detroita in Herman Agne iz Philadelphia.

Oba sta bila obtožena zarote in špionaže. Streuer in Agne sta vodila kampanjo med bundovci, naj se ne registrirajo za službo v ameriški armadi. Federalna veleporota je doslej obtožila trideset članov nacističke organizacije.

Federalni sodnik Eugene Rice je obsodil Mathildo Pollman, v Nemčiji rojeno ameriško državljanko, na šest mesecev zapora zaradi žaljenja sodišča. Ona ni hotela odgovorjati na vprašanja veleporote glede aktivnosti bundovcev.

Nadžnik nabornega urada aretiran

Chicago, 27. avg. — Andrew J. Weitzman, načelnik nabornega urada na Blue Island ave. in 19th st., je bil aretiran na obtožbo, da je proti odkupnini reklafisciral nabornike in razreda 1-A v 3-A. Aretirali so ga federalni detektivni in federalni komisar Edwin K. Walker ga je pridržal pod poroštvom \$7000. Weitzman je bil l. 1924 obsojen v zapor zaradi poneverbe.

Indijska provinca dobila avtonomijo

London, 27. avg. — Indijska provinca Assam, ki meji na Burmo, je dobila avtonomijo. Za predsednika provinčne vlade je bil imenovan Mohamed Sadullah, vodja muslimanov. Britski urad za Indijo je naznanil, da so bile formirane nove vlade v petih drugih provincah in nadomestile one, ki so resignirale v smislu rešitve, sprejete na seji eksekutivnega odbora Vseindijskega kongresa, stranke nacionalistov. To se je zgodilo pred dvema letoma v znak protesta proti politiki Velike Britanije napram nacionalistom.

LJUBLJANA, VAŽNA BAZA DRAŽE MIHAJLOVIČA

Fašisti odvedli 8000 Slovencev iz Ljubljane v Italijo

USPEŠNI BOJI V SRBIJI, DALMACIJI

London, 24. avg. (AP) — Agencija Reuter poroča, da so Italijani v Rimu ustrelili 15 slovenskih vojakov. Agencija Havas brzojavlja iz Budimpešte, da je vojaško sodišče na Hrvaškem obsodilo na smrt 15 oseb v Karlovcu in tri v Stari Pazori. Vsi so bili baže zapleteni v neke napade na uradne osebe, med katerimi sta bila minister za notranje zadeve na Hrvaškem in nemški častnik.

Reuterjevo poročilo trdi, dalje, da so odvedli iz slovenske prestolnice Ljubljane 8000 mladence in moč v starosti od 14 do 50 let ter jih zaprli v koncentracijske taborne. Lahki so baže prepricani, da je to mesto eno najvažnejših oporišč generala Draže Mihajloviča, vodje jugoslovanskih četnikov. Italijani so se baže zakleli, da bodo zaprli vse moško prebivalstvo do zadnjega.

Zarigrad, 22. avgusta (NYT). — Četniško vojskovanje v Jugoslaviji se je silno razvilo. V novih bojih je 150.000 srbskih četnikov pod poveljstvom generala Draže Mihajloviča po vsej dolžini dalmatinske obale, po planinah Črne gore, v Bosni in v srednjih in vzhodnih okrajih Srbije. Močni oddelki so izvršili na ozemlju, ki šteje na stotine kvadratnih milj, celo vrsto napadov na posadke druge laške armade in na ustaške skupine.

Močni oddelki so napadli istočasno laške posadke v bližini Sarajeva in v Hercegovini, kakor tudi v južni Dalmaciji. Srbi so znova začeli prodirati v zapadno in vzhodno Srbijo ter zopet prekinili železniško zvezo Beograd-Solin in pognali v zrak most preko Morave. Nemški poveljnik v Nišu je razpisal nagrado 100.000 din za izsleditev onih Srbov, ki so izvršili napad na ta most. Velike množice ljudi so bile aretirane v okolici.

Inozemski vojni poročevalci in strokovnjaki za balkanske zadeve, ki so dobivali vesti o najnovejših podjetjih generala Draže Mihajloviča, so zaradi sile in junaštva, s katerimi so bili ti napadi izvršeni, vsi prepričani, da je jugoslovanski vojni minister in vrhovni poveljnik dobil od zaveznikov po tajnih poteh precej opreme, municije in lahkega orožja.

Odkar je ob koncu maja Draža Mihajlovič začel svojo ofenzivo, so laške in ustaške izgube tako silno narasle, da italijansko časopisje in tudi zagrebški listi veče niti ne poskušajo skrivati dejstva, da njihove "zaveznike" sile ne morejo več kontrolirati Črne gore, Dalmacije, Hrvaške in Slovenije. Edina laška posadka, ki se še drži v Hercegovini, je zbrana v Trebinju, obkrožena od četnikov, sovražno razpoloženih mestnih prebivalcev in kmetov.

Splošno prevladuje mnenje, da je Mihajlovičeva ofenziva v jugoslovanem delu Jugoslavije prizadela Lahom in hrvaškim ustašem velikanse izgube in silno omajala moralno vojakov. Zato so pa tudi strokovnjaki za balkanske zadeve in inozemski poročevalci v Turčiji mnenja, da je morda cilj teh operacij bolj značilen, kakor je videti. Prenos glavne četniške vojske sile iz vzhodnih predelov Srbije, Bosne in Bačke — kjer so bili zapleteni v kravovo in težko vojskovanje proti Nemcem, Bolgarom in Madžarom — morda ni bil izprijen nacijem.

Španki industrijci in trgovci posvarjeni

Washington, D. C., 27. avg. — Eric A. Johnston, predsednik Ameriške trgovske zbornice, je v svojem govoru po radiu posvaril španske industrijce in trgovce, naj ne dopuste, da bi španski delavci postali sužnji nacijem. On je dejal, da naciji hočejo dobiti kontrolno nad španskimi industrijami. Johnston je obljubil, da bodo ameriški trgovci pomagali pri vzpostavitvi španskih podjetij po vojni, če se bo Španija uprijala nacijem.

Domače vesti

Obiski in pozdravi

Chicago. — John Steber in njegov sin John, East-Palestine, O., sta 27. avg. obiskala gl. urad SNPJ in uredništvo Prosveta. — Imena čeških delegatov, ki so nas obiskali pred dvema dnevo-ma, so: Rudy Zdvoraček iz St. Louisa, Mo., John Reiner, Chas. Lukašek in žena, Joe Trejbal in žena ter Adam Toupal, vsi iz East St. Louisa, Ill.; L. Svoboda in mrs. T. Novak.

Nov grob v South Chicago

Chicago. — Dne 28. avgusta je umrla za posledicami kapi Amelia Stonich, stara 53 let. Pred nekaj tedni je prešla civilno obleko svojega sina, ki se nahaja pri vojakih in to je tako pretreslo, da jo je zadela kap. Rojena je bila v Chicagu in bila je hči Franke Klobučarja, prvega gl. blagajnika SNPJ. Zapuščica moža Johna, sina, dve hčeri, mater Agnes Klobučar in štiri brate. Bila je članica društva 193 SNPJ (prej št. 47 SSPZ) in delegatinja na združitveni konvenciji SNPJ in SSPZ v preteklem letu v Pittsburghu.

S farne v Michiganu

Paw Paw, Mich. — Dne 21. t. m. sta bila tukaj poročena Štefanija Turk in Nick Pavnovich. Zenin služi Strica Sama in prišel je iz Tennesseeja na dopust za nekaj dni, da se je oženil. Obilo sreče!

Radjske povesti o četnikih

New York. — Prihodno nedeljo, dne 30. avgusta, zvečer od 5:00 do 5:45 (vzhodni vojni čas) bo na radijskem programu "The Family Hour" zgodba o četnikih v Jugoslaviji, ki se bojujejo s svojimi nacističnimi zatiralci.

Is Calumeta

Calumet, Mich. — Dne 18. avgusta je tukaj umrl Štefan Šitar v starosti 64 let, ki je bil star sinovljenec. Zapuščica žena, šest sinov in hčer. (Odkod je bil doma, vir ne pove.)

Stavka oljnih delavcev končana

Sporno vprašanje čaka rešitve

Chicago, 27. avg. — Stavkarji, člani unije oljnih delavcev CIO, so se odzvali apelu Williama Murrayja, načelnika biroja federalnega delavskega departamenta v Chicagu, naj se vrnejo na delo. Stavka, v kateri je bilo za-vojevalnih okrog tri tisoč delavcev, je bila preklicana po konferenci med Murrayjem in voditelji unije v Hammond, Ind. Stavka je bila oklicana proti trem kompanijam zadnji terek, ker so odbile zahtevo glede zvišanja plače za deset centov na uro. Te kompanije so Sinclair Oil, Socony-Vacuum in Cities Service. Delo v čistilnicah teh kompanij je bilo ustavljeno. Kompanije izdelujejo gasolin za armado in mornarico.

Vprašanje glede zvišanja plače še ni rešeno. O tem se bo danes vrtila razprava na konferenci med predstavniki unije in kompanij. Te se bo udeležil tudi Murray. Chester Barter, predsednik unije, je dejal, da so kompanije obljubile zvišanje plače za pet centov na uro.

Spanki industrijci in trgovci posvarjeni

Washington, D. C., 27. avg. — Eric A. Johnston, predsednik Ameriške trgovske zbornice, je v svojem govoru po radiu posvaril španske industrijce in trgovce, naj ne dopuste, da bi španski delavci postali sužnji nacijem. On je dejal, da naciji hočejo dobiti kontrolno nad španskimi industrijami. Johnston je obljubil, da bodo ameriški trgovci pomagali pri vzpostavitvi španskih podjetij po vojni, če se bo Španija uprijala nacijem.

Aretacije Nemcev in Italijanov v Braziliji

Komunistični list spet izhaja

Angloški minister razveljavil odlok

London, 27. avg. — Notranji minister Herbert Morrison je razveljavil odlok proti listu Daily Worker, glasilu komunistične stranke, in mu dovolil izhajanje. On je ob tej priliki izrekel svarilo, da bo ponovno ustavljen, če bo s svojimi članki oviral vojna prizadevanja.

Morrison je ustavil izhajanje komunističnega lista 23. januarja preteklega leta. Takrat je list v smislu navodil iz Moskve pisal, da Velika Britanija vodi imperialistično vojno. Britanska komunistična stranka je, kakor komunisti v drugih državah, revidirala svojo politiko po Hitlerjevem napadu na Rusijo.

Pravico izhajanja je dobila tudi publikacija The Week, ki je, kakor Daily Worker, vodila opozicijo proti vojni.

William Rust, urednik Daily Workerja, je pozdravil Morrisonovo akcijo kot zmagavo in nadaljnji korak v gibanju za narodno enotnost. Gotovo je to, da bi konvencija britanskih strokovnih unij, ki prične 7. septembra, sahtevala umaknitev odloka proti glasilu komunistične stranke.

Japonske čete na ameriškem otoku

Zupan potrdil izjavo delegata Dimonda

Washington, D. C., 27. avg. — John W. Fletcher, zupan v Unalaski, mestu v bližini Dutch Harborja, je potrdil izjavo Anthonyja J. Dimonda, delegata Alaske v kongresu, da se nahaja čez 20.000 japonskih vojakov na otoku Kiski v Aleutski otokski grupi. Japonci grade na otoku letalsko bazo, toda delo je težavno.

Fletcher je povedal reporterjem, da je dobil svarilo od vojaških avtoritet, da se Japonci pripravljajo za napad, mesec dni prej. On je pohvalil generala E. B. Collodajja, poveljnika vojaške posadke pri Fort Mearsu na otoku Dutch Harbor, ker je kooperiral s civilisti v vseh ozirih. Prvi japonski napad je bil izvršen na otok zgodaj jutraj. Protiletalske baterije so začeli streljati na napadalce. Fletcher je dejal, da Japonci niso vedeli, kje so vojaške naprave. To je bilo očitno, ko so začeli metati bombe na otok.

Winnipeg, Kanada, 27. avg. — Malcolm MacDonald, britski vrhovni komisar v Kanadi, je dejal, da gradnja ceste iz Kanade v Alasko napreduje. On se je ustavil v tem mestu na poti v Ottawa po potovanju v severnih pokrajinah, kjer si je ogledal važne militaristične naprave.

Mehiška vas dobi ime Lidice

Mexico City, 27. avg. — Mehlika vas San Jeronimo bo prekrščena v Lidice prihodnje nedelje. To je ime češke vasi, katero so naciji v juniju požgali do tal in postrelili vse moške. Mehliški uradniki, med temi notranji minister Miguel Aleman, se bodo udeležili ceremonij v vasici, ki leži nekaj milj južno od glavnega mesta.

Urugvajaska vlada obljubila pomoč in kooperacijo

ARGENTINA POJASNI SVOJE STALIŠČE

Rio de Janeiro, Brazilija, 27. avg. — Čez tisoč Nemcev in Italijanov je bilo aretiranih v zadnjih štirih dneh samo v Rio de Janeiru in okolici in nadaljnji tisoč v drugih provincah. Policija je v navalu na stanovanje v distriktu Copacabanu aretirala petnajst Nemcev.

Predsednik Getulio Vargas je podpisal dekret, s katerim je zbrisal dolg Nemčiji za letalsko družbo Condor Lines, katero je vlada prevzela v zadnjem januarju.

Montevideo, Urugvaj, 27. avg. — Vlada je naznanila, da bo kooperirala z Brazilijo in ji pomagala v skupni obrambi proti možni agresiji s strani osišč. Vojni minister je bil instruiran, naj sklene militaristični dogovor z Brazilijo in stori druge potrebne korake. Vlada je istočasno naglasila popolno solidarnost z Brazilijo v vojni proti Nemčiji in Italiji.

Caracas, Venezuela, 27. avg. — Zunanji minister je naznanil, da se bo Venezuela držala provizij dogovora, sklenjenega s Brazilijo, obenem pa je naglasil solidarnost med državama.

Buenos Aires, Argentina, 27. avg. — Zbornični odsek za sunanje zadeve je sestavljal poročilo o dveh načrtih glada preloma diplomatskih odnosov s osiščem in povabil zunanjega ministra Guinazuja, naj se udeleži današnje seje in pojasni svoje stališče.

Poslanca Raul Damonte Tabora in Manuel Rodriguez Aroya sta predložila resolucijo za zahtevo, da Argentina pretrga diplomatske odnose s osiščem. Debata o tej se prične danes.

Augustin P. Justo, bivši predsednik Argentine, se je ponudil kot prostovoljec za službo v brazilski armadi. On je bil predsednik od l. 1932 do l. 1938, prej pa vojni minister. Justo se je udeležil revolucije l. 1930.

Vichy, Francija, 27. avg. — Brazilski poslanik Souza Dantas je imel dolg razgovor s Lavalom, načelnikom vlade. Konferenca je sledila objavi poročil iz Berlina v francoskih listih, v katerih je bilo rečeno, da je brazilska vlada naglasila važnost francoske Gvineje v vojni proti osišču. Doznava se, da sta Dantas in Laval razpravljala o statusu Gvineje, Ameriška vlada je dala zagotovilo, da bo garantirala neodvisnost Gvineje pod pogojem, da ne bo služila kot baza za operacije osiščne sile proti zaveznikom.

Senator Brooks obdožen tatvine

Washington, D. C., 27. avg. — Senator Claude Pepper iz Floride je obdožil illinoiskega senatorja Brooksa, da je ukradel njegov amandment in ga potem predložil kot svojega. Ta se tiče vojakov v armadi in določa, da ti ne plačajo vollnega davka. Brooks ni odgovoril na Pepperjevo obdožitev.

Madžari izgubili 50.000 vojakov v Rusiji

Ankara, Turčija, 27. avg. — Iz virov, ki imajo tesne stike z osiščnimi krogi, je prišla vest, da je 50.000 ogrskih vojakov padlo v bitkah z Rusi. Štirinajsti pehotni polk je bil zdobljen na fronti pri Voronežu, neki drugi regiment pa je izgubil polovico vojakov.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanada \$3.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in Cleveland \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$3.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglaševanja po dogovoru.—Kopije dopisov in namiznih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (štrik, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc. will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s Natom: PROSVETA

2637-58 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz naselbin

Oglednice aktivnosti

Oglednice, Ill.—Naznanjam tukajšnjim rojakom in rojakinjam, kateri še niso čitali v lokalnem listu, da je bila tukaj ustanovljena postojanka USO pod imenom Oglednice Community War Service Organization, Inc. V tej ustanovi so vključena vsa tukajšnja društva vseh narodnosti kakor tudi unije, vse tri tovarne itd. Naša tri društva SNPJ zastopata Frank Yerše in podpisana.

Na prvem sestanku nas je bilo 36 zastopnikov kot "board of trustees," ki smo bili izbrani od tukajšnjih umijskih voditeljev, da zastopamo razna društva in organizacije. Predsednik Jack Tauscher nam je prečital pripravljena pravila in tolmačil pomen te organizacije. Druga seja je bila na 14. avgusta. Na tej seji je bil izvoljen "ways and means committee," v katerem nas je sedem. Moja naloga je, da polzvam pri naših družtvih, koliko in kako bo katero društvo darovalo: vse naenkrat ali mesečno. Člani "board of trustees" bodo prispevali po 50c mesečno. Delavci po tovarnah bodo prav tako obveščeni o tem. To bo trajalo, dokler bo vojna.

Lansko leto je bila kvota za Oglednice \$500 za USO. Tisti denar je bil kmalu zbran po biznismanskih in kompanijskih, tako da mi še vedni nismo o tem. Letos je vse drugače, zato bomo tudi vsi prizadeti. Letošnja kvota je \$1000 za naše majhno mesto. Vsi dohodki bodo poslani na prava mesta, kjer bodo služila našim vojakom za okrepčilo itd. Oni so deležni vsega najboljšega, ker se bori za svobodo. Ako bodo Združene države poražene v tej vojni, nam tudi prihranki ne bodo dosti koristili. Dolžnost nas je, da najprvo pomagamo naši novi, demokratični domovini do zmage.

Tajnik Clydesdale (odvetnik) bo poslal pisma vsem družtvom in unijam, da boste vsi vedeli o tem delovanju. Prihodnja seja se vrši 28. avgusta. Na tej seji bomo poročali, kaj in kako bodo naša društva sklenila. Prosim članstvo, da med seboj razpravljate o tem do seje vašega društva. Christina Nedvednik, 95.

Novice iz Minnesote

Ely, Minn.—Namenil sem se že prej, da bi kaj napisal, a ni mogoče, ker je človek drugje zaposlen. Nedavno sem se seznanil z mr. in mrs. Turpin iz Chicago. Kakor vidim, je Kristina Turpin aktivna ženska na delavskem in društvenem polju. Pogovarjala sva se precej časa o unijskem gibanju in socialističnem klubu, tako da sem pozabil tti domov. Najrajši bi bil kar naprej v njeni družbi, ker sem res čutil, da ima Kristina dobro srce za delavstvo, SNPJ in socialistično stvar. Nji me je predstavljal br. Frank Pouhe, za kar mu hvala.

Pri nas smo imeli dne 3. julija unijake volitve pri Pichand & Mather Co. Volitve so izpadle dobro za delavstvo. Za United Steel Workers of America, CIO, je bilo oddanih 318 glasov, proti

pa 38. Torej imamo delavci zopet zmago.

Dne 7. avgusta pa smo imeli konvencijo državne organizacije CIO—State Councila. Prva točka je bila zahteva za drugo fronto v Evropi in napoved vojne Mannerheimovi Finiki, višijski Franciji in Francovi Španiji. Druga točka je bila glede združitve CIO in ADF v eno organizacijo. Torej bodimo na strani predsednika CIO Philipa Murrayja in pomagajmo, kar je mogoče. Tretja točka je bila zahteva, da predsednik Roosevelt imenuje odbor, da preišče aktivnosti kukukskianovcev in coughlinovcev in druge profašistične organizacije.

Konvencija se je tudi izrekla za izvolitev kandidatov farmersko-delavske stranke. Konvencije sta se udeležila Elmer Benson, kandidat FLP za zveznega senatorja, in Paul Rasmussen, kandidat za guvernerja Minnesote. Priporočam delavcem oba delavska borilca, da ju postavijo v večino glasov tja, kjer se daj sede izkoriščevalci naroda.

Naj še omenim, da je prišla iz Chicago na konvencijo mrs. Eleanor Fowler, tajnica-blagajnica Women's Auxillary, CIO. Ona je tukaj na Elyju ustanovila žensko unijako podružnico. Zene, matere in hčere, čtjih moške, očetje ali sinovi spadajo v unijo CIO—pristopite v to žensko organizacijo in se udeležite prihodnje seje. Pristopnina je prosta.

Nedavno sva se pogovarjala z br. Johnom Jeranom v Jugoslovanskem narodnem domu o tem in onem. Kar naenkrat zagledam Matijeta Pogorelca. Možno je, da v precej visoki starosti, ali še vedno se pada na obisk. Ker se nisva že precej časa videla, da ni spoznal. Govorili smo naprej, kar naenkrat pa prvi Jeram: "Veš, George, nam zdaj najbolj lučka gori..." Uverjen sem, da nam ne ugasne.

George Kochovaz, 208, blagajnik unije 2445 USA-CIO.

Is Bels doline

White Valley, Pa.—V tukajšnji okolici sedaj, večinoma vsi delajo. Seveda se še dobe taki, ki nimajo stalnega dela. To se tiče bolj starih. Po večletnih počitnicah sem se jaz dobil delo za nočnega čuvarja pri Mamordale Gas Co., to je med Exportom in White Valleyjem poleg železniškega križišča. Delam od sedmih zvečer do sedmih zjutraj sedem dni na teden.

Torej, ako kateri rojak potuje ponoči tukaj skozi, se lahko oglasi na gasolinski postaji, kjer svetijo vso noč štiri luči, in mu bom postregel za njegovo "lizo," da ne bo žejna. Seveda samo z vodo. Rojakom pa bom lahko postregel tudi s sladko piščajo, s "pepsicolo" in drugo. Ako bi slučajno prišel Barbič iz Cleavelanda, bi mu lahko postregel tudi s čokoladnim mlekom, ki pravi, da je dobro—jaz ga še nisem poskusil.

Iz tukajšnje okolice je Stric Sam poklical v armado že okrog 30 mladih fantov. Od teh je več kot polovica slovenskih in so ja-

ko navdušeni za Ameriko. Pravi, da se ne vrnejo prej, dokler ne pokončajo hitlerjevce in Japonce. Seveda se dobi še kdo, ki drži s tema dvema vragoma, ampak bo že dobil svoje prej ali slej.

Naša dolžnost je, da podpiramo našo domovino Ameriko do hitrejših zmage s tem, da kupujemo vojne bonde in znamke. Obenem pa tudi ne pozabite naših nesrečnih rojakov v starem kraju. Prispevajte kolikor vam je mogoče v pomožni sklad JPO-SS, ker s tem pomagata tudi Ameriki do zmage.

Nekateri se pritožujejo, da bo letošnja slaba letina, posebno pri krompirju. Jaz sem ga posadil bušel, ali ko sem ga izkopal, ga je bilo kar dva bušlja, torej polovico več. Pobrall sem tudi tistega, ki sem ga posadil; bil je skoraj ravno tak kot sem ga posadil. Torej ga bom imel en bušel še za prihodnje leto. Kar posadil ga bom, mi ga ne bo treba nič obrezavati in ga bo zopet en bušel.

Pred par tedni se je priklatil v moje stanovanje uzmovič, ki mi je odnesel sedem dolarjev in uro z vezičico, vredno \$75. Na verižici sem imel privesek; na eni strani je bil znak SSPZ, na drugi pa KSKJ. Na uri znotraj je bilo moje ime: začetni črki JP. Ako bi bilo kateremu rojaku ponudeno, ga prosim, naj me obvesti. Ako dobim nazaj, dam rad dobro nagrado.

Kot sem že poročal, se vrši prihodnja seja postojanke št. 25 JPO-SS v Claridgu dne 30. avgusta. Torej še enkrat pozivam vsa društva in posameznike, da se udeležite te seje. Če ima kdo kaj prispevati, naj prinese na sejo. Jurij Previc, tajnik.

Za "drugo" fronto

Gowanda, N. Y.—Druga fronta ali invazija Evrope po zavezniških četah je zadnje čase zelo v ospredju. Zahteva jo ljudstvo in časopisje v Angliji, zahteva jo večina ljudstva ter časopisja v Ameriki, na Kitajskem, v Rusiji in sploh tudi po vseh krajih v Evropi, koder je zagospodaril Hitlerjev nacizem. Tajno se zahteva ta fronta tudi v Nemčiji, še bolj pa v Italiji, najbolj bi se je pa razveselil vodja jugoslovanskih četnikov, Draža Mihajlovič, ker s tem bi mu bila dana prilika, zapoditi zatiralce našega naroda in svobode: hlapce Hitlerja, da ne omenjam Mussola, kateri je tako že leta nič drugega kot Hitlerjev hlapec.

Vodje narodnega "socializma" v Nemčiji, ali po mojem mnenju: svetovnega divjstva, so si zaželeli zagospodariti celemu svetu, pa če je treba poklati polovico svutovnega ljudstva brez vsakega prizanašanja starim ženam in očetom, niti ne otrokom v zibelki. Za enega nemškega divjaka, nad katerim se ljudstvo maščuje radi njegovega krutega postopanja, postreljlo na stotine nedolžnih oseb. Večkrat pomorijo vse mlado in staro in uničijo cele vasi. In to se ni dogodilo samo v čehoslovanskih Lidicah, nego se dogaja v veliki meri v Jugoslaviji, Rusiji, Franciji ter sploh povsod.

Ameriški Slovani, zavedajoči se krutega postopanja po tej nacistični tolovajski bandi proti slovenskemu narodu v Evropi, so se letos aprila meseca sešli v mestu Detroitu. Zbrali so se zastopniki Poljakov, Rusov, Slo-

vencev, Srbov, Hrvatov, Macedoncev itd. brez ozira na njih politična, unijska ali verska prepričanja ter se zavezali, da bo 15,000,000 masa ameriških Slovanov storila vse, kar je v njeni moči za ohranitev demokracije na svetu in za poraz vseh tistih, ki danes slovanski rod v Evropi zatirajo.

Dne 21. junija t. l. se je po vsej Ameriki proslavljala dan ameriških Slovanov, kjer so ob tej priliki demonstrirali in zraven apelirali za takojšnjo pomoč slovanskim narodom. Tudi v Gowandi smo se zbrali Slovani skupaj omenjenega dneva ter storili isto. Rezultat je bil, da se je ustanovila podružnica Vseslovenskega kongresa. Zastopnina so sledeča društva in organizacije: Gowanda Boosters SNPJ, Zarja Svobode SNPJ, Pathfinders ter Sv. Jozega ABZ, poljsko društvo IWO, Polish Catholic Union in slovenski klub. Torej, če se ne motim, vse slovenske organizacije v nasebini.

V prvi vrsti je imel odbor namen prirediti piknik, kateri je bil pa iz tehtnih vzrokov ovržen. Mesto tega se pa prireja demonstracija za otvoritev druge fronte v Evropi z raznimi govorniki ter predvajanjem zvočnega filma pod imenom "Professor Mamlack," kateri razkrinkuje divjako postopanje fašizma in nacizma. Kazanje te slike bude vzelo eno uro pet in štirideset minut.

Slovani danes uživamo priznanje in spoštovanje, kakršnega še nismo nikoli uživali. Od nas je torej odvisno, da si to ohranimo kot skupina. S kakšnim uspehom bomo demonstrirali z raznimi govorniki ter predvajanjem premičnih slik v Gowandi v petek zvečer, dne 4. septembra, je odvisno od vsake slovenske osebe v nasebini. Če smo zvesti principom demokracije in ako se zavedamo, da smo veča velika država, da smo sinovi slave, bratje Mihajloviča in Timošenska in njihovih slavnih borcev, med katerimi se nahaja mnogo naših sorodnikov v boju proti nacizmu, tedaj bomo napolnili dvorano Slovenskega doma do zadnjega kotečka. V nasprotnem slučaju bomo pa pokazali, da nam ni nič za naše slovenske sirote, katere so nam priborile priznanje in spoštovanje civiliziranih svetovnih narodov, in sicer v rekah krvi, katere še teče, in gredah mrtvih trupel, katere rastejo večje iz ņeva v dan.

Odbor tukajšnje vseslovenske podružnice vas prosi, da mu pomagata vsi brez ozira na versko, politično ali unijsko prepričanje po svoji najboljši moči. Največje zahvalo in uslugo za njegovo brezplačno delo usmiljenja mu boste dali s tem, da se udeležite omenjene prireditve dne 4. septembra zvečer v Slovenskem domu v Gowandi. Vstopnina je, vključivši davek, samo 30c za odrasle ter 15c za otroke pod 16. letom.

Odbor vseslovenske podružnice v tej nasebini vam kliče: Ne svidenje! Naprej v slogi za uničenje fašizma in nacizma! (John, prihodnjic "doubt is space," please! Saj papir je še poceni. Ured.) John Matekovich, član odbora.

Is dežele solčnih rož

Jacksonville, Kansas.—Včasih je moj pokojni mož kaj napisal iz dežele solčnih rož. Ker ga pa ni več med nami, bom poskusila jaz nekaj napisati. V Kansasu je navadno vsako poletje velika vročina, toda letos se ne moremo pritoževati, ker imeli smo le nekaj vročih dni do 19. avgusta. Pač pa izgleda posebno zjutraj, da se nam že jesen bliža. Farmerji do sedaj še niso pokosili sena radi premalo solčnih dni in so že v skrbeh, kako ga bodo sušili, ker se nam tako hitro bliža jesen.

Kar se naših vrtovcu tiče, bi letos vse bolj uspevalo, ker nam dežja ni skozi vse poletje manjkalo. Ampak je kriz, ker je toliko vsakovrstnega mrčesa, da hoče vse sproti požreti, kar ozeleni, dasi se trudimo, da bi ga zatrli. Skozi več let smo imeli veliko sušo, ki nam je skoraj vse uničila, zdaj je pa ta mrčes. Vlada nam je spomladni naročala, naj vse posejemo in posadimo, da bomo čim več pridelali v teh vojnih časih, v katerih res ne vemo, kaj vse pride nad nas. Zdi se mi,

da ljudje nekam s strahom dajo v bodočnost.

Pred nekaj časom je prišel obisk moj sin Sam Baloh iz Californije, kjer služi Strica Sama. Obiskal je nas vse—mene, hčere, sestri in druge sorodnike in prijatelje. Pred odhodom so mu prijatelj priredili poslovilno čerjo in mu vsi želeli srečen vratek med svoje domače. Ko je bil na poti, je obiskal nekak Andrej Gorencek, ki služi Strica Sama. On je bil naš družbi nekaj dni in se vrnil v državo New York. Tudi njegova sestra se poslovila in mu pridila nekaj veselja—nekaj grizka in mu vsi voščili, da srečno vrnil me v službi svoje naše nove domovine Amerike.

Tudi naša nekdanja domovina Jugoslavija oziroma Slovenci ni je vedno pred očmi. Vsi nam alimo, zakaj ti ljudje toliko trpinčarje niso zakrivali, zdaj morajo trpeti pod tringom Amerlerjem in Mussolinijem. Zakaj se ti strahopetni Italijani ne oboje in grede nad tiste, ki oboroženi, ne pa nad starce, in male otroke. Vsa čast generalu Draži Mihajloviču, ki se ko junako bori s sovražniki kakor tudi vsem ostalim vojakom. Vsi želimo da bi imel več uspeha v tej vojni, da kmalu iztrebili tiste nemške (italijanske krvoloke iz dežele.

Rosie Baloh.

Nabori in drugo

Elizabeth, N. J.—Ravno preteklo 25 let, odkar sem gledala odhajati fante in mo v prvo svetovno vojno. To bilo leta 1917 v Kittanningu, Čprav tam nisva z možem znala nikogar, vseeno je nam segla globoka žalost v srce. sanjalo se nama ni, da bova dva čez 25 let spremljala svoje sinove v vojno. Moj mož se takrat registriral v Leadville, Colo., in spet je bil pozvan v Kittanningu.

Zadnji teden je od tukaj od največja skupina k vojakom 900 fantov in mož. Odhajali tri dni, prvi dan mornariški kruti, ostala dva dni pa spremljalo jih je tisoče ljudi. Imeli so godbo na čelu. Gledal jim je župan Kirk, ki jim je ščil zmago in srečen povratek, kar vsi želimo. V teh vrstah je bilo mnogo mater in očebratov in sester in zaročenk. To težka je taka ločitev. Ljudje so metali denar vse tri dni v peto belo rjuho, katero je naš šest mož. En dan so nabrali in vsak vpoklicanec je dobil enak delež.

Semkaj so pripeljali mrtve vojaka iz Norfolk, Va., in vojaka pokopali. Ubil je bil parniku. Služil je pet mesev kot mornar. Pisal se je Fr. V. sky, poljske narodnosti. Pri našem društvu imamo članika Josepha Skrla st., ki je dolgo član SNPJ. Člani, ki vam je mogoče, obiščite njegov dom.

V Prosveti smo čitali, da sestra Mary Udovich iz Chicago dobila 75 novih članov v kampanji SNPJ. Prekosila vse druge! Res cast in priznanje taki članici. Kot izgleda, v tury še živi iskra njenega dekliškega ognja. Skrla se je v ozadju potem pa kar naenkrat odšel kot pridna čebelica in prinesel toliko novih imen v glavni odbor. Češtimit ti, Mary, kakor vsem drugim, ki ste se trudili s trudite s pridobivanjem novih članov SNPJ.

Tukaj ni mogoče z agitatorker ljudstvo je bolj tuje naravnosti, namreč največ Poljaki, Rusi in Slovaki. Ti nas niso nič poznati in so nam večinoma najbolj tuji in proti Jugoslovani. Zdjaj nas nekoliko (Datje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 28. avgusta 1942) Domajo vesti. V East Palestine, O., je umrla rojakinja M. Oblak, članica SNPJ. Delavske vesti. Trust jabsko nepričakovano zvišal plačo za 20% svojim delavcem. Inozemstvo. Nemška marnost pada na 2000 za dolar; inflacija je strašna. Sovjetska Rusija. Sklepi rusko-kitajske konferenca.

Člani Ameriškega socialističnega glasila prosvetljajo mnoge v stavki proti izdajatelju listu v Českoslovaški, Pa.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

Uradna radioemisija "Glas Jugoslavije" je objavila na londonskem radiu dne 25. julija 1942

Uradna radioemisija "Glas Jugoslavije" je objavila na londonskem radiu dne 25. julija 1942, da je general Nedić postal "poglavnik" Paveliču. Jugoslovanski informacijski center je dobil iz Londona integralni tekst tega pisma z opombami, kako in zakaj je bilo poslano Paveliču.

To poročilo Direkcije za informacione službe so glasi: "Bogdan Ercegovic", sin patriarha svetčenika iz Gline, ki bil radi veleizdaje izgnan iz vaterije, se je bil pred leti podal Stojadinoviču, ki ga je obnovoval za narodnega poslanca. Ta neznačajnej je postal prijatelj Artukoviča, sedanjega ministra notranjih zadev v režimu Paveliča in enega od organizatorjev atentata na pokojnega kralja Aleksandra. Ercegovic je bil posledovalec med Paveličem in Nedičem. S tem namenom se je napotil v Belgrad ter vabil Nediča o Artukoviču in predlagal, da Nedič napiše Paveliču pismo. Nedič je dovolil Paveliču sledeče pismo: "Porabljam to priliko, da Vas zdravim. Ercegovic mi je rekel, da bi bilo potrebno, da se rečno sporazumeva in da običajno zvezo preko okupacijskih oblasti. Najina usoda je ista, vava iste sovražnike, London Moskvo. Ali bova oba živel, pa oba propadla. Vi, poglavnik, ste pobili mnogo Srbov, av za prav upravičeno, kajti to so bili glavni vzrok naše nesreče. Na temelju istih dejev in iste usode sem prepričan, da bova našla pot in način, se srečava in sporazumeva o, kar morava skupno premagati."

Nedičev pismo je prinesel Ercegovic Paveliču v začetku tega leta. Pavelič je takoj dovolil, ker je tudi on direktno zvezo smatral za potrebno.

V... — Italijanski četniki rasprše italijansko kolono

Moskva, 8. avg. (ICN). — Radiostaja "Svobodna Jugoslavija" je odlašala dne 6. avgusta sledeče poročilo vrhovnega poveljstva vojske in prostovoljske armade: Meseca julija so se gerilski bataljoni srdito bojevali v Gorskem Kotorju in v Primorju v obojni proti osvojevalcu in njihovim pomagačem. O priliki s spopadov so gerilci osvobodili več desetih vasi in sel in poslali precejšnje število laških in laških vojakov in oficirjev. Številno ljute bitke so se vršile bližini mest Senj in Otočac, v toku katerih so četniki osvobodili Krivi Put, med tem ko sta ostala v Podbilj ostala v sovražnikih rokah. Med boji v okrožju Senja in Otočca so naši oddelki uplenili pet, pet strojnih pušk in mnogo municije; 20 Paveličevcev je udalo četnikom, ki so jih zorožili in poslali domov. Dne 15. julija je izvojevala vsaka gerilska brigada velik uspeh v boju z italijansko kolono, kateri je prizadela težke izgube in jo pognala v beg. Ta dan je brigada 44 laških vojakov in zajela precej bojne opreme. Vrh tega so oddelki brigade razdrli tudi 20 kilometrov železnice med Ogulinom in Gospićem v bližini Plaskova. Neke druga napadalaka gerilska brigada je razpršila italijansko kolono pri Senju, ujela 100 laških vojakov in uplenila štiri streljane topove in eno strojno puško. Številno močnejše laške topove so poskušale napasti naše topovske in smeri iz Gospića, da morajo se vrtniti v svoje področja.

Italijanski teror v Dalmaciji

London, 10. avg. (Telegramska poročila Jugoslovanskega informacijskega centra). — Po ve-

la z Zagrebu pesem "Oj Marjan", na kar je bila gostilna, kjer so bili zbrani, zaprta za pet dni. Na zahtevo Paveliča je pri nas sploh prepovedano izgovoriti besedo morje. "Neobstoječa nezavisna" je prava nemška in laška kolonija, tako da ljudje trde, da pomenijo črke NDH (Neodvisna država Hrvatska) "Neue Deutsche Heimat". Pojejo tudi lepo našo domovino z besedilom: "Le-pa naša domovina, od Zagreba do Sestina" (vas Sestina je v bližini Zagreba).

Ustaški vodja profesor Orianič je pred kratkim govoril ameriškim Hrvatom. V svojem spilu je dejal: "Mi delamo, kar se ni nikdar nikdo delal na Hrvaškem". Res je, nikdo se ni nikdar delal tega, niti na Hrvaškem, niti v nobeni drugi drželi. Amerikanski Hrvati vedo, kakšen pekel in strahoviada obstojata na Hrvaškem in zato so tudi vse hrvaške organizacije v Ameriki ponovno izjavile svoje nasprotstvo napram Paveliču in ustaški državi, kar jasno povedali, da podpirajo namreč velike Jugoslavije, v kateri bo vladala enakopravnost.

Sovražniki valpeti Nedić in Ljotić nabirajo med Srbi protivoljce za jedinico, ki naj bi služila pod poveljstvom Paveliča, morilca srbskega naroda. Ni Srba, ki bi sledil temu vabilju, katerega edini namen je pobijanje Srbov v Jugoslaviji.

Preganjanje prijateljev Jugoslavije v Bolgariji

London, 11. avg. (Radioporočja naša služba). — Bivši sofijski dopisnik belgrajskega lista "Politika" Boris Nikolov je bil v Sofiji obsojen na smrt zaradi delovanja proti režimu in ker je baje vzpodbujal ljudstvo na upor. Obenem z njim je bilo obsojenih še 14 drugih oseb. Turško časopisje ostro kritizira sedanjo strujo na Bolgarskem. Turški narodni poslanik Jalkim piše danes v listu Jeni Sabah, da je prišla bolgarska vlada samljivo kampanjo, katere cilj je brez dvoma, da izzove incident s Turčijo. Med tem, ko Borisova Bolgarska pošilja Turčiji nasmeške, uporablja vsako možnost in priliko, da podžiga mržnjo in sovraštvo do Turčije.

Uradna emisija Jugoslovanske vlade v Londonu

Naša nesloga je bila vedno najstrašnejše orožje naših sovražnikov. Najmočnejše orožje za osvoboditev bo naša narodna sloga. Zato pa je tudi naša najsvetejša dolžnost, da uničimo notranje razpore in pripomoremo k temu, da se ustvari edinstvo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nemci so odločeni, da uničijo naše narode. O tem govore njihovi prvaki, pišejo njihovi listi in njihovi politični pomagači. Da si olajšajo posel, izvajajo v okupiranih deželah povsod notranje razdore in poskušajo tudi pri nas ustvariti krvaivo sovraštvo med Srbi in Hrvatji. Da bi povzročili bratovornne boje, so poklali prebivalstvo celih ozemelj in ustvarili so organizacije z nalogo, da povzročijo meščansko vojno Srbov med seboj, potem Hrvatov in tudi že Slovencev. Imamo dokaze, da Nemci povzročujejo medsebojno pobljanje med našim narodom in v to svrhu uporabljajo najpodlejša sredstva. Njihovi agenti so vsod in izvajajo zločine zdej v imenu te, zdej v imenu one skupine. Zato pa je danes največja dolžnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, da razbijajo te nemške intrige in onemogočujejo spopade. Potrebno se je odpovedati obračunavanju, ki koristi edino so-vražniku in njegovim izdajniškim pomagačem.

Iz Zagreba poročajo, da narod o ustaških noče niti govoriti. Najbolj užalili vsakogar, ako mu rečeš, da je ustaša. Celo matere strakijo otroke z grožnjo, da jih bodo oddale ustašem. Črka "U", ki je narisana vespovsod, kakor v Nemčiji svastika, je dobila pri narodu sledeči pomen: ukradel bom, ubil bom, upal bom in usel bom. Iz Zagreba tudi poročajo, da je prepovedano prepevati pesmi, ki spominjajo na morje. Nedavno je mladina zape-

U. S. Public Health Service bo sodelovalo z Office of Defense Health in Welfare Servicom, da se izvede program industrialne prehrane, katerega namen je ohranitev človeških sil, kakor tudi povečava produktiva.

Ta program za pravilno prehrano je v glavnem usmerjen na domačo fronto, kjer se pripravljajo kosilo za delavce. Več kot 8.000.000 teh kosil za delavce se vsak dan pripravlja doma. Ve-

Angelski profesor Winston Churchhill in ruski premier Josef Stalin, ki sta nedavno konferirala v Moskvi o vojnih operacijah.

Domača fronta

Office of War Production, Washington, D. C.

Nekega dne minolega tedna so voditelji ameriške armade in mornarice in voditelji ameriškega organiziranega delavstva po radiu nagovorili bojevnike na produktivski fronti.

Nikdo izmed govornikov — armadni in mornariški poveljniki na oddaljenih bojnih frontah, zastopniki War Production Boarda, delavski voditelji — ni bil razpoložen za baharijo. Priznali so, da smo mnogo storili, mnogo žrtvovali in mnogo napredovali. Priznali pa so tudi, da — posema-jajoč besede Elmerja Davisa, ravnatelja urada za vojne informacije — "Prav gotovo propademo, ako ne povečamo produktivne surovin — ako ljudje v rudnikih, jeklarnah, gozdovih ne producirajo več jekla, več bakra in več lesa". Predsednik je rekel: "Danes smo še le začeli razvijati vse svoje moči" in admiral William D. Leahy, predsednikov štabi načelnik, je dodal: "Sedaj je čas, da se izkažemo".

"Sirom sveta", je rekel admiral, "premagani narodi čakajo. Ako mi Američani ne uspemo, Francozi, Nizozemci, Čehi, Poljaki, Grki, Norvežani in drugi propadejo z nami. Rusija, Kitajska, Danska, Nizozemska in Belgija čakajo in se z nami vred borijo. Mi ne smemo tvegati, da bi zaigrali usode svoje dežele — mi ne smemo tvegati, da bi za-krivili propast vsega sveta." Ameriška armada je začela živahno kampanjo za rekrutiranje 100.000 izurjenih mehanikov in tehnikov za zračne službe, signalne zbornice in topničarstvo. Teselesno sposobni možje v starosti med 18. in 44. letom bodo dovoljeni, ko dobijo primerno dovoljenje od svojega "Draft-Boarda".

Clovek, ko ga lastni bližnji nagledujejo, se zopet obrne do svojega najzvestejšega prijatelja — pesa. Stric Sam je izdal poziv za nabor 125.000 psov, ki jih potrebuje za svoje oborožene sile — ne kot igrače za vojake in mornarje, marveč za ono pomoč, ki je pes more dati v vojnem naporu. Njih služba bo pač pasje življenje. Biti na straži in čuvati. Starost psov mora biti od enega do petih let, razun, ako gre za psa priznane sposobnosti. Armada je ustanovila sprejemnico in izveščališče za pse pri Front Royal Quartermaster Depotu, Va. Za sedaj pa se psi rekrutirajo po Dogs for Defense, Inc., 22 East 60th Street, New York City, oziroma podružnice te organizacije širom dežele.

Ponižna "lunčbaks" postaja sedaj važen zaveznik v borbi za svobodo. In vlada pozivlja vse gospodinjke, žene in matere — naj z vlado sodelujejo v prizadevanju za dobro zdravje vojnih delavcev. Prihranimo si lahko vsaj 80.000.000 delovnih dni na leto, ako vojni delavci ostanajo pri dobrem zdravju. To pa pomeni 14.000 več bombnikov, 10 velikih bojnih ladij, 33.000 tankov, ki nam na pomoč gredo do zmage.

U. S. Public Health Service bo sodelovalo z Office of Defense Health in Welfare Servicom, da se izvede program industrialne prehrane, katerega namen je ohranitev človeških sil, kakor tudi povečava produktiva.

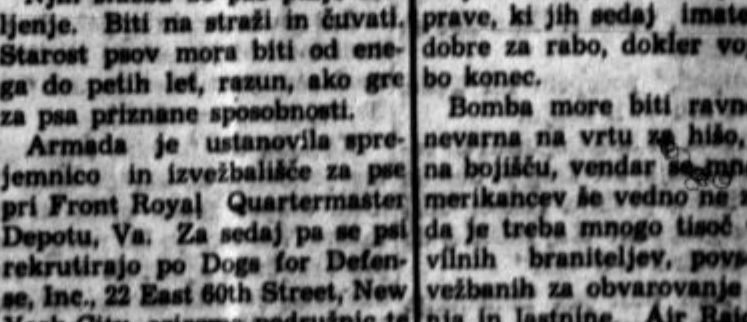
Ta program za pravilno prehrano je v glavnem usmerjen na domačo fronto, kjer se pripravljajo kosilo za delavce. Več kot 8.000.000 teh kosil za delavce se vsak dan pripravlja doma. Ve-

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani)

poznajo, ker jim govore vsak dan po radiu in poljskem jeziku in pripovedujejo o bojevanju generala Mihajloviča in njegovih četnikov. Tako so nas spoznali. Prej jim nismo mogli nič povedovati o naši Jugoslaviji, da je na svetu, ker ti ljudje so zaviti v veliko ignoranco in drugoga ne razumejo kot svojo staro vero. Kolektali so že leta 1939 za Poljsko in zdej za Rusijo. Vedno smo darovali. Če bi pa jaz prošla za Jugoslavijo, pa pravijo, da nas ne poznajo. Agnes Pasarich.

Philp Murray (levo), predsednik CIO, in William Green, predsednik ADF, ogledujeta svoji krvni snovi. Več tisoč delavcev je le dalo svoje kri Rdečemu križu.

Philp Murray (levo), predsednik CIO, in William Green, predsednik ADF, ogledujeta svoji krvni snovi. Več tisoč delavcev je le dalo svoje kri Rdečemu križu.

Možnost, da bi napadajoči sovražnik utegnil rabiti plin, je precej oddaljena. Vendar za časa vojne ne smemo spregledati nikake možnosti. Zato treba organizirati takozvane "Decontamination Squads" in člani istih morajo biti dobro izveščani v šolah za civilno obrambo, ki jih vodi vojni department. V plinovzdornih oblekah in z maskami na licu bodo v stanu opraviti z oblekami, predmeti ali hišami, prizadetimi od strupenega plina. Mnogo bolj verjetno je, da v slučaju zračnega napada bomo morali poklicati na pomoč one skupine, ki se bavijo z rušenjem in razčiščevanjem ruševin in popravljanjem cest. Treba bo dobrih mišic za nujno opravljanje razstreljenih cestnih tlakov in razdeljanih ulic. Te skupine delujejo pod "Emergency Public Works Service" in ako bombe

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR

- INVENČNI ODBOR
- VINCENT CAINKAR, gl. predsednik, 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - F. A. VIDER, gl. tajnik, 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - WILLIAM RUS, pomoč. taj., 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - MIRKO G. KUHEL, gl. blaginik, 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - LAWRENCE GRADISHER, tajnik bol. odd., 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - MICHAEL VREOVNIK, direkt. mlad. oddel., 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - PHILIP GODINA, urednik glasila, 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - JOHN MOLEK, urednik glasila, 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

- PODPREDSEDNIKA
- MICHAEL B. KUMER, prvi podpredsednik, Box 84, Universal, Pa.
 - CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik, 3587 W. 60th St., Cleveland, Ohio

- DISTRIKTNI PODPREDSEDNIKI
- JOE CULKAR, prvi okraj, 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
 - JAMES MAGLICH, drugi okraj, R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
 - RAYMOND TRAVNICEK, tretje okraj, 798 Middlepoints, Dearborn, Mich.
 - JOHN SPIELER, četrto okraj, 379 Randall St., St. Louis, Mo.
 - URBULA AMERGOVIC, peto okraj, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
 - EDWARD TOMSIC, šestto okraj, 898 W. 10th St., Walsenburg, Colo.

- GOSPODARSKI ODBOR
- MATH PETROVICI, predsednik, 263 E. 181st St., Cleveland, Ohio
 - VINCENT CAINKAR, 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - F. A. VIDER, 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - MIRKO G. KUHEL, 2607 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - JACOB RUPAN, 1480 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
 - SIMON J. LOTRICH, 1897 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - RUDELOPH LISCH, 700 E. 26th St., Cleveland, O.

- POREČNI ODBOR
- ANTON SHULAR, predsednik, Box 71, Arma, Kansas.
 - FRANK VRATARIČ, 318 Toner St., Luserna, Pa.
 - FRANK BARBE, 18611 Muskata Ave., Cleveland, Ohio
 - ANDREW VIDRICH, 708 Turnbull Ave., Johnstown, Pa.
 - JOSEPHINE KOČNIK, 778 E. 18th Street, Cleveland, Ohio

- NADZORNI ODBOR
- FRANK ZATTE, predsednik, 2261 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 - MILAN MEDVEČEK, 16888 Arrows Ave., Cleveland, Ohio
 - ANDREW GRUM, 1788 So. Western Ave., Detroit, Mich.
 - FRANK ZATTE, 51 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
 - FRED MALGAL, 22 Westline Ave., Peru, Ill.

pridejo, bodo neprecenljive važnosti, da držijo ceste odprte za nujni promet; da podprejo zidove razrušenih poslopij, da napolnijo luknje, napravljene od bomb itd.

Ako vojna zadene Ameriko na domači fronti, bo treba več čuvajev proti zračnim napadom, popravljalnih in rešilnih skupin, da se obranimo proti valu uničevanja.

Gori omenjene skupine, kakor one druge, ki skupaj tvorijo Citizen's Defense Corps, in one, ki skušajo čim prej odkriti bližajoči se zračni napad, popravljajo plinovih cevi in električnih žic, vozniški, obvestiteljski, štabi zbor, svetovalci — vse te skupine potrebujejo več in več prostovoljcev, da se vežbajo, učijo, delajo in bodo pripravljeni za sovražnika.

V čast Jugoslaviji

Radiopredstava posvečena bojevalnikom za svobodo v Jugoslaviji

V programu, posvečenemu "Dva in dvajseti črki" ("V" za Victory) za nezane bojevnike za svobodo v zasedenih deželah Evrope, ki se še vedno upirajo proti tlačitelju, je oddala radiopostaja "The Columbia" Broadcasting System" v sredo, dne 12. avgusta, ob 10:30 zvečer priredbo, namenjeno Jugoslaviji. Trajala je dobre pol ure, a izvedena je bila v Los Angelesu na postaji KNX. Prenašena je bila z obale Pacifiškega oceana na Atlantik preko postaje WABC, Program je pripravil Ronald MacDougal, radiopisatelj Columbia Broadcasting Systema.

Uvod je bil jugoslovanska narodna himna. Nato je radiogovornik prečital članek iz nemških listov "Deutscher Volkswirt" in "Donau Zeitung" od 14. septembra 1941, kjer nemški očividec Walter Gruber opisuje, kako so Nemci po svojem pohodu v Srbijo napravili mir in sejali smrt na vse strani med ženami in otroci, med starimi in mladimi. Po opisu teh zverinskih zločinov poroča radiogovornik o četniškem odporu, katerega geslo je: "Naj umrem, toda z mano bo umri tudi eden od njih."

To je naših vojskovanja, ki vodi do zmage. Po številu so slabšji — zato umirajo. Vedno več jih pade vsak dan. Toda vsak posameznik poskusa, da odvede s seboj najmanj enega nacističa. In v poskušanju uspevajo — slava četnikom.

Nato so zapeli četniško pesem: "Spremite se spremiti, četniki!

"Ljuta če borba da bude..."

Nato je v par besedah govornik proslavil junštvo in hrabrost četnikov, ki so bili poprej, predno so začeli metati bombe, pisarji in knjigovodje, kmetje in mašinarji, učitelji, dijaki, zobozdravniki, odvetniki, peveci, pismonosi, na kratko: navadni povprečni ljudje. Med njimi je celo nek bivši filmski igralec. Malo jih je bilo vojakov. Po večini niti niso vedeli, kako se pu-

ška nabija, vse do takrat, ko so se pridružili četnikom. To niso banditi, temveč navadni ljudje, ki so se pridružili, da iztorejo ven iz svoje domovine tujega osvovjevalca.

Potem so prečitali na radiu spis: "Petdeset za enega". To je preureditev za radio filmskega spisa, "Stotina za enega", ki ga je nedavno pokazal Stanley Theater kot vzorec serije ruskih filmov: "This is the enemy". V tem filmu kažejo nekaj razburljivih trenutkov, ko bi imelo sto talcev plačati s svojim življenjem smrt enega nemškega vojaka. Talci izvrše pravočasno skupen napad na svoje krvnike, jih pobijejo in se pridružijo četnikom v planinah.

V pogovoru med Dražo in Stalinom ponovno slikajo nemške zločine v Jugoslaviji in četniško vojskovanje.

Četniška pesem je potem zaključila predstavo. Na koncu radiogovornik znova spominja slušalce na to, da so četniki po večini priprosto ljudstvo, da so popolnoma podobni vam in meni in da le branijo in ščitijo svojo domovino.

Ljubljana, važna baza Draže Mihajloviča

(Nadaljevanje s 1. strani)

siljen, temveč izvršen v namenu, da izvaja važnejše uspehe na lažji fronti proti Lahom, katerim je vojne zadosti in ustašem, ki so dezorganizirani in slabobo oroženi.

Trpljenje Mihajlovičeve vojske pa nikakor še ni končano. Poročila iz Jugoslavije z vso resnostjo zahtevajo pomoč Zedinjenih narodov — predvsem Zedinjenih držav — za Dražo Mihajloviča in njegove četnike, ki so v velikih stiskah, a vendar vodijo kljub nezanišanim težkostem že skozi 14 mesecev neprestano in resno vojno proti 11 do 18 divizijam osiše iz Rajha, Italije, Madžarske, Bolgarske in "Neobstoječe Nezavisine".

Kar najbolj občudujejo inozemci, pa je poleg nadaljevanja odpora jugoslovanske armade v tej neenaki borbi ona mirna in skromna hrabrost in odločnost, s katero izbrani in posebno izveščani možje tvegajo svoje življenje, da ohranijo direktno zvezo z jugoslovanskim vrhovnim poveljnikom in njegovim štabom.

Najzanimivejša dnevna delavska vestit so v dnevniku "Prosveta". Ali jih čitate vsak dan?

MALI LJUDJE

MILAN PUGELJ

ZIMSKA POT

(Nadaljevanje.)

"Pij, da se ogreješ!" je prigovarjal Jaka. Zdej je tri ura; odriniti bo treba. In po odmoru je še pojasnil. "Ne peljeva se sama. Rekarjeva je prišla, kaj jaz vem odkod, tudi ona se pelje. Ali se je še spominjaš?"

"Ne!" sem odgovoril, zatopljen v svoje misli. "Najbolje tako!" je prikal skoraj pobito. "Take ljudi pozabiti, to velja!"

"Kakšne?" sem vprašal.

"No," je dejal kakor v neprijetnem položaju. "Take, kakor je Rekarjeva."

Zdej se mi je posvetilo. Rekarjeva, Rekarjevi, to so mizarjevi iz naše vasi. Rekarjeva, to je Lena, vaška lepota. Nekoč so prišli v vas slikarji in slikali vaško cerkev in eden tistih jo je pogubil. Pripovedujejo o njem kakor v pravljicah. Visok, vitek, kodrolas in črn kot noč in bel kot platno. Njo so opravljal, odšla je bogvekam.

"Mizarjeva," sem dejal, "a Lena?" "Lena?" je pritril Jaka, a trdo, kakor bi zahteval, da se več ne govori o stvari.

Mračilo se je, Jaka je napregel konja, v črno ruto zavita, ženska je sedela že zadaj v mrvi na vozu, jaz sem sedel spredaj na desno. Jaka je skotil k meni in nategnil vajeti. Rjava konja sta potegnila in zarožljala, voz je smuknil z dvorišča na cesto in po njej izmed hiš v nepregledno snežno krajino.

Mračilo se je in burja se je pojavila. Nosila je v obraz neznatne drobtinice zmrzlega snega, ki so se zapikale v lica, v nos, v čelo in ustnice kakor ledene igle. Brzojavni drogovi, ki so moleli ob cesti iz kupov odmetanega snega, so v njej brneli in peli kakor nekakšne ogromne piščali.

Izmed nas se ni nihče ganil. Jaka je prekladal vajeti iz roke v roko, včasih dvignil bič in švignil z njim mimo konj po zmrzli cesti. Glavo je imel upognjeno, zlekneni ovrtnik komanjšega kočarja je molal zadaj skoro preko črne kočice. Vsi smo bili molče in zamišljeni.

Zdej za najinima hrbtoma je nenadoma nekaj sijalo prav ubožno in nesrečno. Jaz sem se sredi svoje zamišljenosti stresnil in prestrašil. "Kaj je?" sem vprašal soseda in se dotaknil njegove rame. "Ali si slišaš?"

"Otrok!" je odgovoril. Počasi se je okrenil z glavo in gornjim delom života nazaj in govoril ženski: "Ti! Dekle! Ali — ti, žena! Otroka zavij, da ti ne smrznel!" In meni je dejal in prišel vsajati: "Čakaj, dvigni se malo! Koc, ki se diva na njem, ji daj!"

Vlekci je izpod naju koc in ga porinil nazaj k ženski: "Na, primi, zamotaj se vanj!" "Hvala!" je rekla z drobnim in negotovim glasom.

Zopet smo se vozili v molku. Konja sta zvenkajala, voz je držal po trdi poti, od bližnje vasi, ki smo mimo nje vozili, sta priletela dva velika pes, lajala in tekla za nami in nazadnje obšliča zadaj v snegu in še dolgo cvillila v burjasto in mrazno noč.

Meni se je zdelo ob živžiganju burje vedno tako, kakor bi slišal daljno in neumljivo govorico. Nekoč govori zamolklo in votlo kakor iz rakve ali groba. Ali je to smrt, ali je mrtvi oče?

Jaka je preložil noge, se obrnil počasi napol nazaj in se oglašal važno in trezno, kakor po dolgem primisleku: "Ti, Lena! Kako pa je, no, a teboj?"

"Ne vem!" se je odzvala in vzdihnila.

"Kje pa je — on?" je vprašal Jaka počasno in sam odgovoril. "Saj ne veš, sama ne veš."

Poteplje se kakor deseti brat ali izgubljeni sin brez doma, brez stalnosti."

"Da!" je pritril ženski glas in se tresel od mraza.

"Slabši je, vidiš, od živali. Žival čuva svoj zaroč, brani ga, živi, varuje! On pe! In jaz sem ti rekel takrat: "Lena, tako sem rekel, Lena, lep je, to je resnica, ali pošten ni. No, jaz sem bil grd, jaz sem bil grčav in neroden — ha..."

Jaka se je hotel posili nasmehni, kakor bi se hotel pošaliti ali kakor bi želel žaliti; ali to ni bil nasmeh veselja, ampak nasmeh bolesti. Zato se je končal, kakor bi ga bil odsekali.

Voznik je zakašljal in priganjal konje. Vidno je hotel sedeti in molčati, ali ni se znal premagati. Zopet se je ozrl in obrnil, pa govoril.

"Ničvrednej je, pri moji veri! Volk je boljši oče od njega. Bog ga kaznuj!"

"Ne!" je povzela ženska. "Ne kolni ga! Bog mu daj srečo!"

Jaka je zmajal z glavo, zopet mislil in zopet govoril. "Kakor je bilo, tako je! Urekel ti je, kakor čarodej ti je učaral! On tebi kletev, ti njemu molitev!"

Majal je z glavo, obmiroval, kakor bi začel neke daleč neznane glasove, dvignil vnovič obrabeno nekoliko višje in se oglašil, kakor bi se bil domislil nečesar starega in pozabljenega.

"Kakor beračica si! Koga imaš na svetu? Nikogar! Ali veš, kaj je to: dom? Reva si!"

Kar je povedal, je vse sproti odnesla burja, da je bilo čuti glasove, kakor bi jih strigali. Ali besede so bile tople, nekako izdrte iz trdega moškega srca in težke in resnične.

"Kaj se voziš domov? Kaj hočeš?" jo je vprašal. "Oče je vdovec, zdej se bo ženil, mati v grobu, sestre in bratje razpeti širom sveta. Zapravila si vse skupaj — mladost, življenje..."

"Prosim te, prosim..." skoro zahtiti ženska in Jaka jo hoče tolažiti s seboj samim.

"Tudi jaz — malo poglej, pomisli! Imam zemljo, imam hišo, gozd, vinograd, ali sam sem. Sam pri plugu, sam pri skledi. Drugi imajo ženo, otroke, jaz svojo mater, ki se pripravljala na zadnjo uro. Vidiš, tudi pri meni ni nič!"

Tam od daleč so se posvetila okna, ali to še ni domača vas. Pot je še dolga, burja jačja, mraz strupenejši. Konj se prijemla ivje, moj ovrtnik je ves bel od zime in strupeno mrzel. Tudi misli so zamrle in otrpnile, sključen sedim in se tiščim v havelok, prijateljevo govorenje slišim kakor v polanu.

Konj na desni strani je pričel hrakati, zadnji konec meče kviliku, buta z nogami nazaj, Jaka se ogleda, nategne vajeti in ga pregovarja: "Bodi, bodi", pravi, "Luca, kobilica neokretna! Saj nisi stara več štiri leta, saj jih šteješ deset! Da bi te vrug preuhali!"

Konj se pomiri, spet drče koleca enakomerno dalje, v enakih presledkih udarjajo kopita, ob cesti brenče drogovi, burja nosi snežen prah in ga trosi in potiska v lica in oči.

Jaki se nenadoma zjasni glas, ker se spominja nečesar vesolega.

K meni se namigne z glavo nazaj, "sva se vračala nekoč s semnja. Jaz sem gnal par volov, ona kravo. Pa uide krava in ona joče. Čakaj, velim, drži ti vola, pa ti jaz ujamem kravo! Pripeljem kravo, pa ni nikjer volov: ušla sta ji. Smešno je bilo, a noč je sijala svetlo in zvezdnato. Še je imam v spominu."

Komaj sem slišal ta dogodek; zame je bil pust in brez pomena, ali on ga je pripovedoval zamolklo in toplo, kakor bi odkrival nekaj lepega in prikritnega iz svoje minulosti.

(Dalje prihodnjič.)

Spomini o

Cerkiškem jezeru

Dr. Minko Dolenc

(Nadaljevanje.)

Do Tresenca in še malo dalje je še šlo, ali potem nas je zasledila sapa od Obrha doli in nas rnila proti Leviščem in proti sredi. Tema se je stanila, da smo komaj videli drug drugega. Molčali smo, slišalo se je samo sopenje Vragovo pa škripanje vesla, v katerega se je moč upiral z vso močjo. Večkrat se mi je zdelo, kakor bi se bili nasproti valovi polastili čolna; kar zgrabilo ga je, vzdignilo pa pomajalo z njim, kakor bi ga hotelo zavihetati in potem potisniti v globočino in do dna. Pes mi je ležal pred nogami in vselej sem čutil, kako je glavo dvignil, kadar se je čoln prav nenaravno zmajal.

"Kaj bo z nami?" se oglašil Telč.

"Kaj vas je strah, stari?" mu odgovarja Vrag. "Saj ste stari, vam mora biti najlaže!" In grozen grohot je končal besede.

"Nikar, nikar boter! Bog nas varuj neprevidne smrti!"

"Taka ali taka, zadnja je vaa-

ka," pravi Vrag in strašen posmeh se je glasil za temi besedami.

Tudi mene je groza obhajala, vendar povprašam prav mirno, če je silna nevarnost.

"Ako mi čolna ne obrne, ne!" odgovarja Vrag; "ako pa to, ne vem, kako bi ga zopet prav obrnil, in potem bosno čez noč na vodi."

"Oh, Bog nas varuj!" vzdihne zopet Telč; "boter, dajte h kraju!"

"Kaj bo pri kraju? Koraka ga ne naredimo po suhem, saj ni videti roke pred očmi!"

General Follott Bradley, ki se nahaja v Moskvi kot Rooseveltov odposlanec.

"Vendar, vendar! Ena noč se še prebije!"

"Gospod," pošepeta mi Telč, "velite mi vi h kraju!"

Jaz sem se hotel oglašiti in reči, da h kraju, ali Vrag je besede slišal in me prehitel rekoč: "Kaj hočete gospodu? Kaj mislite, da ga je strah kakor vas?"

Bil sem tudi jaz Telčevega znenja, ali nemože mi je bilo Vragu nasprotovati. Umolknili smo in zopet se je čulo samo butanje valov ob čoln, pa škripanje vesla in težko sopenje vozničovo. Prešine me misel: kaj pa, ko bi Vrag onemogel? — In težko sem se vzdrljal, da sem prav mirno povprašal: "Kaj pa, ko bi vi opešali, Vrag?"

"Bodo pa boter vozili! Kaj ne, boter?" odgovarja Vrag in se posmeje.

"Božja volja se bo zgodila," reče Telč in zopet postane strašen molk.

Meni je šlo po glavi, kakor malokdaj v življenju in najbolj zato, ker je bil Vrag tako čuden in se mi je zmerom bolj zdelo, da moč že omaguje. Zadnja četrt ure je bila strašna, nihče ni več znil besedice. Prvi se oglašil Vrag, več besed izgovori, a jaz sem razumel samo besedo "Juč". Obrnem se in v resnici zagledam svetlobo v daljini. Telč vzdihne in reče: "Bog bodi

Uredniški glasil unaj ADF in CIO, ki so obiskali vojaške taborišče pri Fort Monmouth, N. J.

zahvaljen, ravno iz našega okna se vidi; boter, dobro ste nas vozili!"

Uganil je stari; čutili smo, ker je voda bolj drla, da se peljemo čez stržen in kmalu potem smo na Malinčič izstopili.

Skraini čas je bil. V tem hipu, ko smo bili na suhem, je Vrag onemogel. "Počakajta!" vzdihne in se zgrudi.

Telič, ki je bil prvi, pravi: "Gospod, varujte ga, jaz grem po ljudi!"

"Počakajta!" mu rečem in jamem Vraga tresti. Grozno je grčalo po njem, vendar sem čutil, da se oživlja, jame sopsti in kmalu izpregovori: "Kaj je, kaj?"

"Nič hudega!" mu rečem.

Mož se pobere in šli smo še kakih dvesto korakov do vasi. Teli, naju zapusti pri prvi hiši; z Vragom sva stopala po temi in kamenju skozi vas do doma. Stopiva v vežo, na ognjišču je gorelo; moč pahne veslo v kot za vrata in greva v hišo, kateri so mati še odprli vrata.

"Hudo pot ste imeli!" ogovori nas mati; jaz rečem: "Da!" A Vrag se kar zgrudi na klop za mizo. Mati ga pogleda in reče z jokajočim glasom: "Oče, kaj bo s teboj!" ter odide skozi vrata. Na mizi je gorela svetilka, pri peči in na peči so sedeli mlajši otroci; starejši dekleti sta predli, najstarejši sin je pa sedel na klopi dalje od mize. Začnem hoditi po sobi, a predno izpregovorim, oglašil se Vrag in pravi: "Gospod, vi ste še dečko, pa rad vas imam, z menoj gre pa h kraju!"

Kar obenem se ustavita kolovrata in jokaje šineta predici skozi vrata, okoli peči se začuje jok in sin se oglašil: "Oče, nikar tako!"

Bog ve, da mi na čolnu ni bilo gorše. Premagam se in rečem: "Kaj se vam sanja!" Potem govorim dalje, kar mi pride na misel ter neham s tem, da rečem Vragovemu sinu Matiji, da naj mi napravi luč, da pojdem proti domu.

"Pa spremil boš gospoda," reče oče; jaz pa, da ne.

"Zakaj da ne? Vsaj do razpotja, da ne zaidete v gozd."

Jaz pa zopet in zopet, da ne; tudi mati se je zastoj protivila, vzela sem svetilnico in šel proti domu, pes pa z menoj.

Ko sem bil iz vasi, zagrozelo me je skoro, ne zaradi teme in noči, ampak težke misli so me težile. Ves dan je bil neugoden; pri Vragovih, kjer sem se vselej okoristil, je bilo danes žalostno in skoro še bolj opasno ko na vodi. Grem in grem, a jamem se čuditi, da še nisem na vrhu pri Varuhu, ustavim se, povzdigujem svetilnico, da bi bolj videl okrog sebe; poslušam in — Resnič, pod menoj šumi Obrh! Zašel sem proti gozdu, brez premi-

sleka in ne da bi skušal iti proti Varuhu, se obrnem in grem nazaj, gledam, kdaj da pridem do razpotja, a prišel sem zopet v vas. Stopim k Vragovim. Oče je zaspal pri mizi, mati je takoj uganila, da sem po zgrešil in je šla Matijo klicati, da me spremi. Sedaj nisem ugovarjal in šel je z menoj Matija, a zopet bi bil šel proti gozdu, da me ni na razpotju opozoril na pravo pot. Skoro s silo sem se ubranil, da me ni še dalje spremljal in koračil sem proti Varuhu. Vsak bo vprašal, zakaj se nisem dal spremljati, marsikdo, zakaj nisem pri Vragovih ostal. Pri Vragovih nisem ostal zato, ker sem vedel, da me doma gotovo v strahu pričakujejo; zakaj se nisem dal spremljati, to je težko povedati.

Imel sem Vraga pred očmi, ki se je v čolnu, skoro bi rekel, boril s smrtjo, a se vendar ni vdal. Pogum ga je vzdrževal in še le na suhem se je zgrudil. In vpriču takega moža bi se jaz bal sam iti po poti in z lučjo! Tega ne vem, da je drug dan Vrag ponavljal besede: "Gospod so še dečko, gospod!" In zadnjikrat sem mu ustregel. Kajti štiri dni kasneje je umrl in mati, ki mi je prva to pravila, mi je tudi povedala, da me je imel do zadnjega v mislih. Ostal mi je v blagem spominu.

Ko pridem na vrh, sprejme me mrzla sapa in zamraznice so naletavale. Pazil sem, da na vozem potu krenem proti Klanjcem. Komaj jamem iti gorju po poti, začujem od Golgorice sem znan, ali v temni noči strašen glas: volk je zatulil. Pes, ki se me je že tako držal, kakor bi bilo tudi njemu hudo ta večer, se je kar potisnil k meni in samo toliko stopal pred menoj, da mi ni bil pod nogami. Tuljenje se ponavlja. In k prvemu se hitro oglašil drugi in jela sta zavijati, kakor bi jih bilo vsaj petero.

Verjamem, da so tudi grozni in strašni glasovi drugih zveri v južnih krajih, ali groznejših menda ni kakor volčje tuljenje. Dva tulita, pa vsak bi sodil, da jih je več, vedno se glasovi izpreminjajo in vendar je le isti glas. V temni noči in v samoti to slišati gotovo vsakemu kolikor toliko zagrozi. Nehote sem jel hitreje stopati. Na Klanjcih še je bilo videti nekoliko luči; opominjalo me je, da se oglašim, ali kaj, mislil sem si, prej boš doma, ako greš naravnost.

Ko pridem ravno konec steze, ki je bližnjica mimo vasi, stopim že na velikem potu na škri, spodrsem, in da si svetilnico ubranim, zavihetim z njo toliko v zrak, da mi ugasne; in takoj mi je bilo v mislih, ali prekasno, da nimam pri sebi žveplenke. Kaj pa zdej? Do Klanjcev je samo tri, štiri minute, ali po stezi ni mogoče, da bi šel brez luči. Vozne poti pa ne najdem brez svetlobe in Bob obvari, če pridem s pota, potem ni pomoči, kakor sestri pa čakati dneva, kajti tema je bila taka, da nisem razločil belega psa pred seboj.

Najbolj je kazalo klicati na pomoč, ali nisem se mogel odločiti za to. Sapa mi je zanašala volčje tuljenje in strah se me je polotil, a predno me je še prevzel, odločil sem se in jel sem stopati dalje po poti, s palico po grmovju tipaje. Ne bom pravil, kako dolga je bila pot, ki se mi je sicer kar kratka zdelo, kolikokrat sem se spotaknil, kako ogibal, da na ovinkih nisem zašel, kako se razveselil, ko sem začul, da grem navzdol in da sem sreč-

no prišel čez Kopalnik. Še četr ure, a po široki cesti, in bil sem doma pri svojih! Celi dve uri sem hodil z Jezera, sicer pa navadno le eno uro. Da sem se pogumnemu možu skazal pogumnega, ni mi žal, ali po potu sem si pa večkrat očitil, da ni prav, se brez potrebe spravljam v zadrege in nevarnost.

Advertisement for 'The Quickest, Surest Way YOU Can Help Win This War' featuring a large 'V' logo and text about buying Defense Bonds and Stamps.

TISKARNA S.N.P.J.

v tiskarsko obrt spadajoča dela... Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI...

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. Cena lista Prosveta je: Za Zdrnik države in Kanado \$6.00, Za Cicero in Chicago je \$7.50...

Subscription form for 'PROSVETA, SNPJ.' with fields for name, address, and payment details.